

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱԽՏՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հոդված 1. 1985 թվականի դեկտեմբերի 6-ի Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքի 170.¹³-րդ հոդվածի վերնագրում և առաջին պարբերության մեջ «նվազագույն գնից ցածր գնով» բառերից հետո լրացնել «կամ առավելագույն մանրածախ գնից բարձր գնով» բառերը:

Հոդված 2. Եզրափակիչ մաս.

1. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում 2024 թվականի հունվարի 1-ից:

ԱՄՓՈՓԱԹԵՐԹ

ՀՀ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՒՄ ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԹԵՐՑՄԱՄԲ ԸՆԴՈՒՆՎԱԾ «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ԵՎ «ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՆՏՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ ՕՐԵՆՔՆԵՐԻ ՆԱԽԱԳԾԵՐԻ (Կ-597-26.05.2023-ՏՀ-011/0, Կ-597¹-26.05.2023-ՏՀ-011/1) ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎԱԾ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐԻ

Հոդված 3.

N°	Առաջարկության (փոփոխության, լրացման) հեղինակը	Հոդվածը, կետը, որին վերաբերում է առաջարկությունը	Առաջարկություն (փոփոխություն, լրացում)	Առաջարկության վերաբերյալ հեղինակի (հիմնական զեկուցողի) եզրակացությունը	Առաջարկություններն ընդունելու կամ մերժելու վերաբերյալ հանձնաժողովի որոշումը																
1	2	3	4	5	6																
1.	Ազգային ժողովի պատգամավոր Արսեն Թորոսյան	Հոդված 1-ին, կետ 1-ին, ենթակետ «գ»	Նախագծով առաջարկվող աղյուսակ «գ.»-ում 10-րդ կետի 5-րդ սյունյակի «16100» թիվը փոխարինել «16800»-ով, 6-րդ սյունյակի	<p align="center">Չի ընդունվել:</p> <p>1.2024-2026թթ. համար ծխախոտի արտադրանքի գծով առաջարկվող՝ ակցիզային հարկի 10 տոկոս դրույքաչափի բարձրացումը դրամական (բացարձակ) արտահայտությամբ միջինում ավելի մեծ է լինելու, քան նախորդ տարիների 15 տոկոս բարձրացումը (թվերը ներկայացված են ստորև): Սա պայմանավորված է նրանով, որ նախորդ տարիներին արդեն իսկ դրույքաչափի բարձրացումը ինտենսիվ է եղել:</p> <table border="1" data-bbox="772 1344 1873 1474"> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td align="center">2</td> <td></td> <td align="center">2</td> </tr> <tr> <td></td> <td align="center">020</td> <td align="center">021</td> <td align="center">022</td> <td align="center">023</td> <td align="center">024</td> <td align="center">025</td> <td align="center">026</td> </tr> </table>						2		2		020	021	022	023	024	025	026	Չի ընդունվել
					2		2														
	020	021	022	023	024	025	026														

			«17700»-ը՝ «19300»-ով և 7-րդ սյունյակի «19500»-ը՝ «22200»-ով	ակցիզայ ին հարկի դրույքաչափը (դրամ, 1000 գլանակի հաշվով)	,625	1,070	2,730	4,640	6,100	7,700	9,500	
				դրույքաչ ափի տարեկան աճը	,255	,445	,660	,910	,460	,600	800	
				դրույքաչ ափի միջին տարեկան աճը նախորդ 4 տարիներին և առաջիկա 3 տարիներին	1,568			1,620				
				<p>Ավելին՝</p> <p>1) եթե հաշվի առնենք նաև այն, որ ակցիզային հարկը, այլ հավասար պայմաններում, ներառվում է գնի մեջ, իսկ ծխախոտի արտադրանքի մասով ԱԱՀ-ն հաշվարկվում է տուփի վրա մակնշված՝ առավելագույն մանրածախ գնից, ստացվում է, որ, ըստ էության, ակցիզային հարկը իր հերթին ներառվում է ԱԱՀ-ով հարկման բազայի մեջ: Այս դեպքում, դրույքաչափի միջին տարեկան աճը 2020-2023թթ. համար կկազմի 1882 դրամ, իսկ 2024-2026թթ. համար՝ 1944</p>								

				<p>դրամ, 2020-2023թթ. համար դրույքաչափի 15 տոկոս, և 2024-2026թթ. համար առաջարկվող՝ դրույքաչափի 10 տոկոս կուտակային աճը, ըստ էության, հավասար է միջին տարեկան 19 տոկոս աճի, քանի որ յուրաքանչյուր տարի աճը կատարվում է նախորդ տարիներին արդեն իսկ բարձրացված դրույքաչափի վրա (իսկ եթե հաշվի առնենք նաև ԱԱՀ-ն, ապա՝ 23 տոկոս):</p>						
				<p>2.ԵԱՏՄ-ի՝ ակցիզային հարկի դրույքաչափերի ներդաշնակեցման համաձայնագրի համաձայն՝ ՀՀ-ն 2024թ. համար պարտավորություն էր ստանձնել հասնել 1000 գլանակի հաշվով 28 եվրոյին համարժեք ակցիզային հարկի դրույքաչափի: Դեռևս մեկ տարի առաջ՝ 2023թ., մեր դրույքաչափը համարժեք է 35 եվրոյի, իսկ 2026թ. համար ներկա փոխարժեքով և ըստ ներկայացված առաջարկության՝ կկազմի շուրջ 47 եվրո (հարկե, սրան նպաստել է նաև ՀՀ դրամի արժևորումը): Մեր գնահատմամբ, համադրելի երկրների հետ համեմատությամբ սա բավական լավ ցուցանիշ է (համադրելիությունը կատարվում է մեկ շնչին բաժին ընկնող ՀՆԱ-ի ցուցանիշի հիման վրա): Աղյուսակը ներկայացված է ստորև.</p> <table border="1" data-bbox="814 987 1885 1500"> <tr> <td data-bbox="814 987 1045 1500">Երկիրը</td> <td data-bbox="1045 987 1192 1500">Ա կցիզային հարկի դրույքաչափը (դրամ, 2023թ.)</td> <td data-bbox="1192 987 1444 1500">Մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ (ԱՄՆ դոլար, ընթացիկ գներով)</td> <td data-bbox="1444 987 1675 1500">Մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ-ի գործակիցը ՀՀ նկատմամբ</td> <td data-bbox="1675 987 1885 1500">Ակցիզային հարկի համադրելի դրույքաչափը</td> </tr> </table>	Երկիրը	Ա կցիզային հարկի դրույքաչափը (դրամ, 2023թ.)	Մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ (ԱՄՆ դոլար, ընթացիկ գներով)	Մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ-ի գործակիցը ՀՀ նկատմամբ	Ակցիզային հարկի համադրելի դրույքաչափը	
Երկիրը	Ա կցիզային հարկի դրույքաչափը (դրամ, 2023թ.)	Մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ (ԱՄՆ դոլար, ընթացիկ գներով)	Մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ-ի գործակիցը ՀՀ նկատմամբ	Ակցիզային հարկի համադրելի դրույքաչափը						

					«	1 4,640	6,584	1	14,640		
					ՌԴ	2 1,216	15,444	2.3	9,045		
					Ղազա խստան	1 2,690	11,440	1.7	7,303		
					Բելառ ուս	2 3,063	7,860	1.2	19,319		
					Ղրղզս տան	11 ,525	1,626	0.2	46,667		
					Ադրբե ջան	8 ,126	6,826	1	7,838		
					Վրաս տան	1 2,612	6,671	1	12,448		
					Թուրք իա	3 1,608	10,618	1.6	19,600		
					Հատկանշական է նաև այն, որ վերևում կան երկրներ (օրինակ՝ Վրաստանը), որ առաջիկա տարիներին ծխախոտի արտադրանքի ակցիզային հարկի դրույքաչափի բարձրացում չեն պլանավորում:						
					3.Ծխախոտի հարկի, գնի և սպառման ծավալների վերաբերյալ իհարկե բազմաթիվ հետազոտություններ կան՝ տարբեր						

			<p>եզրահանգումներով: Այս առումով, շատ հետազոտություններ էլ հանգում են այն եզրակացությանը, որ ծխախոտի սպառման ծավալների վրա հարկի կամ գնի ազդեցությունը աննշան է՝ հատկապես աշխատունակ ու վճարունակ տարիքի (25-45 տարեկան) սպառողների պարագայում: Ավելին, կան հետազոտություններ, որոնցով հիմնավորվում է, որ ծխախոտի սպառման ծավալների վրա ավելի մեծ ազդեցություն ունի, օրինակ, սպառողի կրթական ցենզը (որքան բարձր՝ այնքան ծխելու հակվածությունը՝ ցածր), հասարակության շրջանում իրականացվող քարոզչությունը, օրվա ընթացքում սպառողի զբաղվածությունը, սպորտով զբաղվելու հասանելիությունը և այլն, քան գինը ընդհանրապես:</p>	
			<p>4.Տեղական արտադրության միջին գին ունեցող ծխախոտի արտադրանքի գնի կառուցվածքում 2023թ. ակցիզային հարկի կշիռը կազմում է շուրջ 50 տոկոս, ԱԱՀ-ի հետ միասին՝ շուրջ 67 տոկոս: Մեր առաջարկության համաձայն՝ 2026թ. այդ ցուցանիշները կլինեն՝ համապատասխանաբար 54 տոկոս և 71 տոկոս: Այլ կերպ ասած՝ ծխախոտի արտադրանքի գնի ավելի քան 2/3 մասը կազմում են միայն սպառման հարկերը:</p>	
			<p>5.Ծխախոտի արտադրանքի ակցիզային հարկի դրույքաչափերի՝ կտրուկ և ավելի մեծ չափերով բարձրացումը ռիսկեր է պարունակում, քանի որ</p> <p>1)կախվածություն ունեցող սպառողը կարող է անցնել ավելի ցածրարժեք ծխախոտի սպառման, որը ենթադրվում է, որ այլ հավասար պայմաններում, ավելի ցածր որակ ունի և ավելի շատ է վնասում առողջությանը: Բացի այդ, պեղական բյուջեն սկսում է ԱԱՀ-ի գումարներ կորցնել, քանի որ ավելի ցածրարժեք ծխախոտի սպառումից ավելի քիչ ԱԱՀ է վճարվում պետական բյուջե,</p> <p>2)ձևավորվում են մաքսանենգ ճանապարհով և կեղծված ապրանքներ ներմուծելու ռիսկեր,</p> <p>3)տեղական արտադրության արտահանումը փոխարժեքի պատճառով տուժում է, և ակցիզային հարկի ավելի բարձր բեռը կարող է խնդիրներ ստեղծել նաև տեղական արտադրության ներքին սպառման համար:</p> <p>Հատկանշական է նաև այն, որ ոլորտի ընկերությունները տարեկան վճարում են շուրջ 120 մլրդ. դրամ հարկեր, ուստի ոլորտի մասով</p>	

				իրականացվող հարկային քաղաքականության մասով գործողությունները պետք է հավասարակշռված լինեն, որպեսզի շուկեր չձևավորվեն:	
2.	Ազգային ժողովի պատգամավոր Արսեն Թորոսյան	Հողված 1-ին, կետ 1-ին, ենթակետ «գ»	Նախա գծով առաջարկող աղյուսակ «գ.»-ում 14-րդ կետը խմբագրել հետևյալ կերպ 5-րդ սյունյակի «3400» թիվը փոխարինել «5600»-ով, 6-րդ սյունյակի «3750»-ը՝ «10100»-ով և 7-րդ սյունյակի «4150»-ը՝ «18200»-ով:	<p align="center">Չի ընդունվել:</p> <p>1. Տաքացվող տեխնոլոգիայով սպառվող (IQOS) ծխախոտի արտադրանքի համար էականորեն ավելի ցածր դրույքաչափ կիրառելը պայմանավորված է հետևյալ հիմնական հանգամանքներով.</p> <p>1) մինչև այժմ հետազոտությունների արդյունքները միանշանակ ձևով չեն հանգում նրան, որ IQOS-ը նույնքան վտանգավոր է առողջության համար, որքան ավանդական ծխախոտը: Օրինակ, Մեծ Բրիտանիայում նույնպես IQOS-ի համար սահմանված է էականորեն ավելի ցածր ակցիզային հարկ, և այդ կերպ կառավարությունը կախվածություն ունեցող սպառողների շրջանում խրախուսում է IQOS-ի սպառումը, այդ թվում՝ քարոզչությամբ (եթե սպառողները չեն կարողանում թողնել ծխելը, խրախուսվում է IQOS-ի օգտագործումը),</p> <p>2) IQOS-ի օգտագործումը կատարվում է համապատասխան էլեկտրոնային սարքերի միջոցով, որոնց ներմուծման համար նույնպես վճարվում են հարկեր և մաքսային վճարներ, և այս հանգամանքը նույնպես հաշվի է առնվել:</p> <p>Վերոգրյալով պայմանավորված կարծում ենք առավել նպատակահարմար է հետագայում քննարկել էլեկտրական սարքավորումների հարկման մոտեցումները վերանայելու նպատակահարմարության հարցը:</p>	Չի ընդունվել

